

THE PROPHYLAXIS OF JUVENILE DELINQUENCY

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, UMFST Tîrgu Mureș

*Abstract:*The issue of juvenile delinquency prophylaxis is extremely sensitive and complex, and this is mainly done through interventions on the causes, conditions and circumstances that can lead to deviant behavior among minors, acting both on minor offenders and on the social environment of them.

Taking into account the doctrinal guidelines in the field of research, in the present paper we will try to present and analyze the causes, the risk factors, the motivations of the deviant behaviors and in the same time the delinquent profiles of the minors.

The prevention and combat of juvenile delinquency, involves the scientific approach to this complex phenomenon, the improvement of the legal framework for sanctioning the deviant behavior of minors in order to develop a unitary, coherent and effective prevention and sanctioning system.

Keywords: juvenile delinquency, prophylaxis, risk factors, crime, aggressive behavior.

1. Aspecte definitorii și de analiză¹

Vom proceda pentru început, la o analiză a conceptului de delincvență juvenilă, aspect ce se concentrează asupra unui complex de aspecte, fapt ce determină numeroase accepțiuni dar și sensuri de natură morală și normativă. Delincvența juvenilă, fiind un fenomen larg dezbătut de cercetători din diverse domenii, îi sunt atribuite o serie de definiții și de abordări nu doar în spațiul doctrinar dar și în cel legislativ.

Cu toate că există o dificultate a definirii dar și o varietate a definițiilor formulate, din punct de vedere criminologic interesează doar acele fapte ilicite ce cad sub incidența legii penale, fapte ce au ca autori minorii ce răspund penal și a căror conduită implică de asemenea un tratament penal. Din această perspectivă, se apreciază că, criminalitatea juvenilă cuprinde totalitatea devierilor, agresiunilor sau faptelor penale comise de minorii responsabili penal, fapte a căror săvârșire antrenează răspunderea și sancționarea juridică penală a acestora². Luând în considerare aspectul psihofiziologic al vârstei, perioada minoratului include trei faze sau etape ale dezvoltării psiho-somatice și anume: copilăria, pubertatea și adolescența. Precizăm că între aceste etape nu se pot trasa granițe cronologice precis determinate.

Apreciem că termenul de delincvență juvenilă indică o creație a doctrinei penale dar și a teoriilor criminologice de sorginte sociologică, ce a fost formulată în încercarea de a grupa și

---

¹ Pentru o analiză a mijloacelor de luptă împotriva delincvenței juvenile, a se vedea, **Sergiu Bogdan**, *Criminologie*, ediția a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 87-88; **Lucreția Dogaru**, *Criminologie*, Ed. Pro Universitaria, București, 2017, p. 165-172.

² A se vedea, **Emilian Stancu**, **Carmina-Elena Aleca**, *Elemente de criminologie generală*, Ed. Pro Universitaria, București, 2014, p.159-161; **Dan Banciu**, **Sorin Rădulescu**, *Evoluții ale delincvenței juvenile în România. Cercetare și prevenție socială*, Ed. Lumina Lex, București, 2002, p. 66; **Sergiu Bogdan**, *op. cit.*, 2009, p. 82-90; **Romeo Nădășan**, *Destinul dramatic al tinerei generații*, Ed. Politica, București, 2001, p. 97; **Coca-Cozma Maria**, **Cristina-Mihaela Crăciunescu**, **Valeria L. Lefterache**, *Justiția pentru minori. Studii teoretice și jurisprudență. Analiza modificărilor legislative în domeniu*, Ed. Universul juridic, București, 2003, p. 9-54.

clasifica infracțiunile în funcție de criteriul de vârstă al infractorului. Desigur că, vârsta de la care se angajează răspunderea penală a minorilor pentru faptele lor, precum și tipul și cuantumul sancțiunilor penale aplicabile, diferă de la un sistem de drept la altul. În sistemul de drept românesc tratamentul penal al minorilor este diferențiat în funcție de vârsta acestora, codul penal român în vigoare stabilind regimul juridic al răspunderii minorilor³ astfel: minorii până la 14 ani nu răspund penal pentru faptele comise; minorii între 14 și 16 ani, răspund penal doar dacă se dovedește că faptele ilicite au fost săvârșite cu discernământ iar minorii care au împlinit vârsta de 16 ani, răspund pentru faptele lor potrivit legii penale în vigoare.

Cu referire la conduitele delincvente ale minorilor, acestea pot îmbrăca forme diverse, sens în care la nivel doctrinar, se distinge între trei mari categorii de fapte penale și anume: infracțiuni contra proprietății, infracțiuni contra persoanelor și alte conduite deviate specifice minorilor (cum ar fi, infracțiunile în grup, infracțiunile violente, delincvența legată de consumul de droguri ori de alcool).

Majoritatea studiilor de specialitate care au analizat fenomenul delincvenței juvenile, s-au axat cu prioritatea pe cauzele, factorii de risc, motivațiile conduitei nelegale dar și pe profilele delincvente ale minorilor. Desigur că, autorii în raport de orientarea lor, exagerează fie importanța și influența factorilor sociologici, a celor psihologici și psihiatrici fie a factorilor economici. Totuși, majoritatea teoriilor criminologice, susțin ideea potrivit căreia în fenomenul complex al delincvenței juvenile sunt implicate două mari categorii de factori și anume: factorii interni, individuali (psihologici) și factorii sociali externi. La rândul lor, factorii interni individuali sau psihologici se grupează în: factori neuropsihici, tulburări de afectivitate, deficiențe intelectuale și tulburări caracteriale. Pe de altă parte, factorii externi sociali ce pot influența manifestările delincvente ale minorilor pot include: modelele educaționale din familie (climatul familial conflictual, climatul hiperautoritar sau dimpotrivă hiperpermisiv, familiile dezorganizate etc.);⁴ privarea socio-economică; nivelul de instruire socială; anturajul; consumul de droguri; impactul activităților cotidiene; urbanizarea excesivă și stresul indus de orașe; impactul mass-media.

Profilul psihologic al delincventului juvenil este conturat la nivel de doctrină, astfel⁵: înclinația spre agresivitate a minorului, ce este fundamentată pe un fond de ostilitate, de teribilism dar și de negare a valorilor socialmente acceptate; instabilitatea emoțională a minorului, ce este generată atât de fragilitatea acestuia cât și de carențele sale educaționale; inadaptarea socială a minorului, ce poate proveni din sentimentul de insecuritate pe care acesta vrea să îl suprimă (părăsirea domiciliului, vagabondajul, cerșetoria, viață dezorganizată etc.); duplicitatea conduitei minorului, manifestată prin discordanța dintre comportamentul tainic în care se pregătește fapta și nivelul său comportamental cu societatea; dezechilibrul existențial al minorului, ce este exprimat cu precădere prin pasiuni ori prin vicii.

În definirea fenomenului de delincvență juvenilă este utilizat uneori și conceptul de maturitate socială, înțelegând prin aceasta faptul că delincventul minor indică un individ cu o

³ Art. 113 din Codul penal român, referitor la Limitele răspunderii penale a minorilor.

⁴ Cu referire la rolul familiei asupra conduitei deviate a minorilor, **Anamaria C. Cercel**, *Criminologie*, Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 123-125.

⁵ Cu referire la cauzele creșterii delincvenței juvenile în țara noastră, a se vedea, **Dan Banciu, Sorin Rădulescu**, *op. cit.*, 2002, p. 39; **Florentina Grecu, Sorin Rădulescu**, *Delincvența juvenilă în societatea contemporană. Studiu comparativ între Statele Unite și România*, Ed. Lumina Lex, București, 2003.

maturitate socială deficitară, cu dificultăți de integrare în societate de natură a genera conflicte cu anumite sisteme de valori.

Aproape în unanimitate, se apreciază că studiul cauzalității delincvenței juvenile nu se poate reduce la o singură perspectivă, fie ea biologică, psihologică ori sociologică, comportamentul criminal juvenil putând avea cauze multiple și complexe⁶.

Cu referire la profilaxia crimei, aceasta trebuie diferențiată și după vârsta autorului faptei criminale, sens în care se distinge atât la nivel legislativ cât și la nivel de teorie, între un criminal major și un criminal minor⁷.

Delincvența juvenilă⁸ este acel tip sau formă de criminalitate ce are o identitate proprie conferită tocmai de categoria de persoane la care se referă. Aceasta constituie una din cele mai alarmante și delicate probleme cu care se confruntă societatea în prezent, amploarea sa fiind evidențiată de statisticile oficiale formulate atât la nivel național cât și internațional.

Astfel cum am expus anterior, elementele definiției ale delincvenței juvenile prezintă particularități determinate de caracteristicile biologice, psihologice și sociale ale minorilor delincvenți, caracteristici luate în considerare de către legiuitor în reglementarea răspunderii penale a acestora.⁹

Reprezentând consecința directă a modului de funcționare a familiei, a școlii dar și a altor mecanisme de socializare, de sancționare și reabilitare socială a minorilor, delincvența juvenilă solicită o abordare multidisciplinară atât cu referire la influența factorilor de risc cât și a măsurilor de prevenție. Măsurile de prevenire și combatere a delincvenței juvenile, sunt stabilite în strânsă corelație cu caracteristicile minorilor infractori, de aceea ele se impun a fi coerente, eficiente și adecvate. La nivelul doctrinei române,¹⁰ s-au conturat opinii potrivit cărora faptele deviante ale minorilor prezintă un grad de pericol social mai redus decât cele ale persoanelor majore, starea de minoritate fiind cauza de diferențiere nu doar a răspunderii penale ci și a regimului sancționator. Această abordare este întărită de grija legiuitorului român, care consacră principiul reeducării minorilor infractori.

Definind conceptul de prevenție a delincvenței juvenile, acesta reprezintă ansamblul politicilor, instrumentelor, măsurilor și tehnicilor care au drept scop stoparea, limitarea și controlul conduitei deviante ale minorilor. Prevenirea și combaterea acestui fenomen, presupune și o abordare științifică a acestuia, perfecționarea cadrului legal de sancționare a conduitei deviante a minorilor dar și elaborarea unui sistem unitar, coerent și eficient de prevenție și sancțiune.

Expunerea succintă a principalilor factori de risc ai criminalității juvenile indică și modul în care trebuie orientată prevenirea și profilaxia acestei forme de criminalitate. Majoritatea metodelor de prevenție a faptelor delincvente săvârșite de către minori, includ o diversitate a programelor de prevenție, tocmai cu scopul de a inhiba dezvoltarea unui potențial criminogen și de a identifica atât factorii de risc ai acestui fenomen cât și factorii protectori.

Cauzele ce pot genera atitudini antisociale sau factorii de risc pentru apariția comportamentului deviant la minori, se regăsesc în procesele psihice ce au loc la nivelul conștiinței

---

⁶**Cristinel I. Murzea**, *Delincvența juvenilă - abordări teoretice*, Ed. Acta Universitatis George Bacovia, Seria Juridica, Volume 4, nr.2/2015.

⁷**Sergiu Bogdan**, *Criminologie*, ediția a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 120-121.

⁸Termenul *delincvență juvenilă*, provine de la termenul francez *délinquance juvénile*, și desemnează acele devieri comportamentale ale minorilor sub 18 ani, ce sunt sancționate de legea penală.

⁹**Anastasiu Crișu**, *Tratamentul infractorului minor în materie penală. Aspecte de drept comparat*, Ed. C. H. Beck, București, 2006, p. 6-9.

¹⁰**Mihail Udrioiu**, *Drept penal. Partea generală. Noul cod penal*, Ed. C. H. Beck, București, 2014, p. 56.

acestora, în împrejurările concrete de viață, în influența mediului social dar și în alte cauze de natură socială. De aceea, luând în considerare astfel de aspecte dar și faptul că pericolozitatea socială a criminalității juvenile este alarmant de crescută, profilaxia acesteia trebuie să constituie o preocupare esențială a politicii penale a statelor. Starea individuală a minorilor, particularitățile lor fiziologice și psihice, își găsesc o reflectare corespunzătoare în reglementările legale, impunând un regim juridic special care să vizeze deopotrivă ocrotirea intereselor minorilor, sistemul lor de educație și răspunderea lor juridică.

Complexul de măsuri de prevenire, de control și de combatere a delincvenței juvenile¹¹ se bazează pe un set de prevederi legale ce au drept scop o protecție suplimentară a minorilor infractori în raport cu persoanele adulte. Scopul consacrat al sistemului justiției juvenile este acela de reducere a delincvenței minorilor, de asigurare a unei concordanțe și proporționalități între vârstă și fapta comisă, de terapie socială a fenomenului precum și de reintegrare socială a acestora. În acest context, precizăm faptul că, deși sistemele de justiție cu referire la minori diferă de la o țară la alta, acestea fiind fondate pe legislații și principii de drept specifice, există totuși aspecte comune privind vârsta răspunderii penale a minorilor precum și standardele din documentele internaționale ce reglementează practica justiției juvenile.

Amintim că, standardele internaționale și garanțiile minime pentru justiția penală a minorilor au fost stabilite în Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului¹², document care prevede faptul că orice persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani este considerată a fi minor, fiind o personalitate în formare, cu trăsături ce îi pot influența universul său psihic și moral, astfel că interesul superior al copilului trebuie să primeze în orice situații. Diferențierea în cadrul categoriei largi de minori a altor subcategorii este făcută și la nivelul legislațiilor naționale. Astfel, legiuitorul român distinge cu referire la acest aspect, astfel că potrivit legii penale în vigoare¹³, minorului infractor i se aplică măsuri de prevenție socială și măsuri educative și numai în subsidiar, măsuri represive. Un astfel de argument este dat de faptul că aceștia au personalitatea în formare, o personalitate ce poate fi încă modelată, spre deosebire de persoanele adulte care au personalitatea formată, astfel că asupra acestora nu se mai poate acționa în mod eficient și limitativ decât prin măsuri preponderent represive. Prin astfel de măsuri legislative se creează treptat un nou sistem de tratament al minorului infractor, ce are drept scop menținerea acestuia în interiorul societății și nu izolarea sa în locuri de reeducare, cu toate consecințele negative pe care o astfel de măsură le-ar putea cauza. Așadar, regula instituită cu referire la răspunderea penală a minorilor este reprezentată de aplicarea unui set de măsuri educative neprivative de libertate, excepția fiind cea a măsurilor privative de libertate pentru infracțiunile grave sau multiple. În categoria măsurilor educative neprivative de libertate reglementate în prezent de legea penală generală sunt incluse: stagiul de formare civică, este un program cu o durată de 4 luni ce se derulează sub monitorizarea serviciului de probațiune; supravegherea pentru o perioadă de 2-4 luni; consemnarea la domiciliu la sfârșit de săptămână, pentru o perioadă de la 4 la 12 săptămâni și, internarea într-un centru de detenție, o instituție specializată în recuperarea minorilor cu regim de pază și supraveghere, unde va urma programe de educație, de pregătire profesională și reintegrare socială. Deși Codul penal român și Codul de procedură penală cuprind dispoziții referitoare la cauzele cu infractori minori care răspund penal, principalul act normativ care reglementează statutul infractorilor minori sub 14 ani îl reprezintă

---

¹² Adoptată la 20 noiembrie 1989 și ratificată de aproape toate statele lumii (a se vedea, art. 37-40).

¹³ Art. 115 din Noul Cod Penal român, privind regimul răspunderii penale a minorului.

Legea nr. 273 din 2004, astfel cum a fost modificată și republicată în 2014, privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Factorii implicați în determinarea comportamentului deviant al minorilor, precum vulnerabilitatea socială, fragilitatea intelectuală ori carențele familiale sau educaționale, sunt factori de risc ce pot declanșa și menține o conduită antisocială, asociați și cu aspecte ce trebuie luate în considerare în acțiunile de control și de profilaxie a criminalității juvenile.

Problematika profilaxiei delincvenței juvenile este una extrem de sensibilă și de complexă, fiind realizată în principal, prin intervenții asupra cauzelor, asupra condițiilor și circumstanțelor care pot genera acte infracționale în rândul minorilor, acționându-se atât asupra minorilor cât și asupra mediului micro și macrosocial al acestora. Desigur că, o strategie preventivă a acestui segment infracțional presupune o cooperare interinstituțională și un complex de măsuri și aspecte, dintre care amintim: constituirea de organisme naționale și locale pentru monitorizarea situației sociale a familiilor cu mulți copii și cu dificultăți materiale; cunoașterea și monitorizarea familiilor dezorganizate; educarea părinților cu privire la raportul lor cu copiii minori; cunoașterea stării și evoluției infracționale în rândul minorilor; pregătirea de specialiști în profilaxia delincvenței juvenile; înființarea de instituții speciale pentru supravegherea și ocrotirea minorilor; cuprinderea în procesul educațional a copiilor ce provin din medii dezavantajate etc.

În sfera cercetărilor criminologice în materia delincvenței juvenile sunt propuse unele modele generale de profilaxie ce urmăresc aspecte precum: reducerea neîncrederii și stimularea motivației și a capacității empatice a minorilor și tinerilor; consilierea copiilor și tinerilor victimizați; educația sexuală în scopul formării unui comportament sexual adecvat; dezvoltarea abilităților sociale ale minorilor; controlul stărilor de anxietate și de izolare; terapia familială și de grup etc. O mare importanță se acordă în prezent, programelor specializate de prevenție socială a acestui tip de criminalitate, programe ce sunt bazate în principal pe cunoașterea factorilor de risc și ai celor protectivi, și care trebuie să cuprindă în principal, următoarele direcții: programe de intervenție asupra mediului social al minorului; programe pedagogice și terapeutice de instruire a minorilor cu comportament agresiv dar și a celor ce prezintă o stare de retard mintal; crearea de organisme specializate în materie de prevenție juvenilă; măsuri de reintegrare socială și culturală a minorilor ce manifestă comportament delinvent; activități organizate de informare, monitorizare și control al minorilor cu potențial criminal; măsuri de ajutor social pentru familiile sărace; măsuri de reducere și înlăturare a abandonului școlar dar și alte măsuri specifice.

Ordinea socială și creșterea calității vieții, consolidarea mecanismelor de respectare a legilor și de aplicare a dispozițiilor acestora, formarea conștiințe civice la nivelul comunităților în materie de prevenție, de monitorizare și evaluare a riscurilor, constituie principalele obiective ale prevenirii fenomenului criminalității minorilor. Totodată, în scopul reducerii comportamentului delinvent al minorilor sunt necesare strategii naționale pe termen mediu și lung, fundamentate pe legislații penale adecvate, pe statistici coerente și uniforme, strategii care să fie coordonate de către specialiști ai organelor puterii publice. Desigur că, pentru obținerea de rezultate eficiente se impune ca toate părțile interesate din societate (statul, autoritățile, responsabilii comunității, societatea civilă, cetățenii), să fie implicate în conceperea și punerea în aplicare a unor astfel de strategii integrate.

Prin proporțiile de masă pe care delincvența juvenilă le atinge dar și prin varietatea faptelor și modalitatea de comitere a acestora, precum și luând în considerare toate aspectele ce țin de acest tip de criminalitate, problematica prevenției a devenit un imperativ nu doar la nivel național ci și la nivel regional și internațional. Astfel, la nivel european se acordă o deosebită atenție identificării soluțiilor de control, de reducere și prevenție a acestui fenomen, sens în care s-au

adoptat strategii integrate ce cuprind următoarele principii directoare: prevenția prin intermediul măsurilor judiciare și extrajudiciare, integrarea socială și reabilitarea delincvenților minori. De asemenea, s-au adoptat norme și principii directoare în domeniul delincvenței juvenile ce sunt comune tuturor statelor membre ale Uniunii Europene, și care au drept scop soluționarea și gestionarea eficientă a acestui fenomen social¹⁴. În activitatea complexă de prevenire a criminalității, delincvența juvenilă și victimizarea minorilor fiind preocupări majore și constante la nivelul instituțiilor specializate, constituie nu doar o prioritate națională dar și una internațională. Astfel, obiectivul prevenirii criminalității juvenile, care a înregistrat în prezent o dinamică și noi forme de manifestare, presupune o abordare multidisciplinară în cadrul unei cooperări interinstituționale și internaționale.

Uniunea Europeană s-a preocupat constant de prevenirea și combaterea eficientă a infracțiunilor comise împotriva valorilor fundamentale pe care le apără, sens în care a emis o serie de documente ce statuează importanța și necesitatea activității de prevenție. Acestea constituie baza legală a prevenirii criminalității în spațiul comunitar, fiind reprezentate de următoarele documente relevante: Tratatul privind Uniunea Europeană (Titlul VI intitulat Prevederi privind cooperarea polițienească și juridică în materie penală, art. 29-32); Concluziile Consiliului European de la Tampere (din octombrie 1999, nr. 41, 42 și 45), privind acțiunile împotriva criminalității; Tratatul de la Nisa din 2001 intrat în vigoare în 2003, a înființat organismul Eurojust; Comunicări ale Comisiei către Consiliul și Parlamentul European (din perioada 2001 - 2015); Decizia Consiliului European din 2001, privind instruirea și cooperarea pentru prevenirea criminalității în spațiul comunitar; Programul de la Haga din 2004, privind consolidarea securității în Uniunea Europeană, a stabilit priorități în combaterea criminalității organizate; Tratatul de la Lisabona din 2007, invocă necesitatea combaterii și prevenirii criminalității în spațiul european; Programul de la Stockholm, privind protecția cetățenilor în spațiul european, din 2010; Regulamentul Parlamentului European și Consiliului Europei, nr. 513 din 2014 de instituire a instrumentelor de sprijin financiar pentru cooperarea polițienească în prevenirea și combaterea criminalității; Regulamentul Parlamentului European și Consiliului Europei, nr. 794 din 2016, privind activitatea Europol etc. Deosebit de importante și eficiente s-au dovedit a fi și instituirea de rețele, organisme și instituții de profil, relevante fiind: instituirea Rețelei europene de prevenire a criminalității EUPCN, în anul 2001, înființarea în anul 2014 a Centrului european de combatere a criminalității informatice, precum și înființarea de diverse organisme de securitate europeană.

Concluzii

Evoluția delincvenței juvenile, ca segment al fenomenului general al criminalității, este o consecință a evoluției societății, având cauze multiple și condiții ce o determină și favorizează, impunând măsuri complexe și variate de prevenire și de combatere. În prezent, un rol important îl manifestă politica penală preventivă în materie de criminalitate juvenilă, politică ce este guvernată de principii specifice menite să confere rigoare măsurilor de prevenție, măsuri ce trebuie să răspundă exigențelor privind coerența și eficiența lor. Pentru elaborarea unor astfel de măsuri, este extrem de necesară și importantă atât cunoașterea factorilor favorizanți ai criminalității juvenile cât și identificarea resurselor capabile să asigure diminuarea acțiunii acestor factori de risc.

Se poate afirma că, prevenirea criminalității, ca ansamblu de măsuri menite să contribuie la reducerea fenomenului criminal, a prejudiciilor cauzate de acesta precum și a sentimentului de

---

¹⁴ Stabilite prin Regulile Națiunilor Unite de la Beijing, cu privire la administrarea justiției pentru minori, din anul 1985 și prin Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile de la Riyadh, din anul 1990.

insecuritate a oamenilor, este un proces bazat pe obiective și principii, un proces ce trebuie să se desfășoare unitar la nivel național, comunitar și internațional.

BIBLIOGRAPHY

1. **Anamaria C. Cercel**, *Criminologie*, Ed. Hamangiu, București, 2009;
2. **Anastasiu Crișu**, *Tratatul infractorului minor în materie penală. Aspecte de drept comparat*, Ed. C. H. Beck, București, 2006;
3. **Coca-Cozma Maria, Cristina-Mihaela Crăciunescu, Valeria L. Lefterache**, *Justiția pentru minori. Studii teoretice și jurisprudență. Analiza modificărilor legislative în domeniu*, Ed. Universul juridic, București, 2003;
4. **Cristinel I. Murzea**, *Delincvența juvenilă - abordări teoretice*, Ed. Acta Universitatis George Bacovia, Seria Juridica, Volume 4, Issue nr.2/2015;
5. **Dan Banciu, Sorin Rădulescu**, *evoluții ale delincvenței juvenile în România. Cercetare și prevenire socială*, Ed. Lumina Lex, București, 2002;
6. **Emilian Stancu, Carmina-Elena Aleca**, *Elemente de criminologie generală*, Ed. Pro Universitaria, București, 2014;
7. **Florentina Grecu, Sorin Rădulescu**, *Delincvența juvenilă în societatea contemporană. Studiu comparativ între Statele Unite și România*, Ed. Lumina Lex, București, 2003;
8. **Lucretia Dogaru**, *Criminologie*, Ed. Pro Universitaria, București, 2017;
9. **Mihail Udroi**, *Drept penal. Partea generală. Noul cod penal*, Ed. C. H. Beck, București, 2014;
10. **Sergiu Bogdan**, *Criminologie*, ediția a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2009;
11. **Sergiu Bogdan**, *Criminologie*, ediția a III-a, Ed. Universul Juridic, București, 2012.